

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของสาธารณสุขอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา โดยมุ่งที่จะศึกษาตัวแปรต้น 18 ตัวแปร ตัวแปรตาม 4 ด้าน 54 ตัวแปร ซึ่งมีวิธีการศึกษาวิจัยดังนี้

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ สาธารณสุขอำเภอและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ของจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีจำนวน 180 คน (สสจ. นครราชสีมา, 2549)

3.2.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างและวิธีสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีเลือกตัวอย่างดังนี้

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (อ้างในสมควรแบ่งกุศลจิต, 2541)

$$n = \frac{N}{1 + Nd^2}$$

เมื่อ n = จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนสาธารณสุขอำเภอและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 180 คน

d = ค่าความคาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมให้ผิดพลาดได้ไม่เกินร้อยละ 5 ($d = 0.05$)

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าจากสูตร } n &= \frac{180}{1 + 180(0.05^2)} \\ &= 124 \text{ คน} \end{aligned}$$

จากการคำนวณได้ตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 124 คน

จากนั้นดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกสาธารณสุขอำเภอ/กิ่งอำเภอ จำนวน 32 คน

จากนั้นเอารายชื่อเจ้าหน้าที่ทั้งหมดที่ปฏิบัติงานที่สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ/กิ่งอำเภอมาเรียงลำดับก่อนหลัง ตามลำดับการจัดส่วนราชการของจังหวัดนครราชสีมา และดำเนินการหาช่วงของการเลือกตัวอย่าง (I) โดยใช้สูตร $I = N/n$ (Walsh and Anthony, 1990) เมื่อ

$$\begin{aligned} N &= \text{จำนวนประชากรทั้งหมด} \\ n &= \text{จำนวนขนาดของตัวอย่าง} \\ \text{แทนค่าจากสูตร } I &= \frac{180-32}{124-32} = 1.61 \end{aligned}$$

จากการคำนวณ ได้ช่วงตัวอย่างเท่ากับ 1.61 จากนั้นสุ่มอย่างเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) โดยจัดเรียงรายชื่อเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานที่สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ/กิ่งอำเภอทั้งหมด จำนวน 148 คน ตามการเรียงลำดับอำเภอภายในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 32 แห่ง หลังจากนั้นสุ่มอย่างง่ายเพื่อหาตำแหน่งเริ่มต้นของตัวอย่างแรกในช่วงลำดับที่ 1 ถึง 2 ผลการสุ่มได้ตำแหน่งเริ่มต้นคือ 2 จากนั้นเลือกตัวอย่าง $2+2 = 4, 6, 8, 10, \dots, n$. จนได้จำนวนครบ 92 คน รวมจำนวนตัวอย่างที่สุ่มแบบเจาะจง จำนวน 32 คน สรุปได้จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 124 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของสาธารณสุขอำเภอ จังหวัดนครราชสีมา

3.3.1 แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส วุฒิการศึกษา อายุราชการ ระยะเวลาที่ปฏิบัติราชการที่หน่วยงานปัจจุบัน รายได้ การอบรมหลักสูตรการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ หลักสูตรที่ผ่านการอบรม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ 9 ขั้นตอน

ตอนที่ 3 แบบเก็บข้อมูลด้านประสิทธิผลการบริหารงานสาธารณสุขแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารและปฏิบัติงานสาธารณสุข

3.3.2 การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถาม โดยศึกษารายละเอียดข้อมูลพื้นฐานโครงสร้างตัวแปรแต่ละตัวจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล เป็นคำถามปลายปิดให้เลือกตอบและปลายเปิดให้เติมข้อความ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส วุฒิการศึกษา อายุราชการ ระยะเวลาที่ปฏิบัติราชการที่หน่วยงานปัจจุบัน รายได้ การอบรมหลักสูตรการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ และหลักสูตรบริหารอื่นที่ผ่านการอบรม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

ผู้วิจัยได้สร้างประเด็นคำถามเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ตามกรอบงานของสาธารณสุขอำเภอ/กิ่งอำเภอ จังหวัดนครราชสีมา เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ตามกระบวนการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ซึ่งมี 9 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์วิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กร ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จหรือปัจจัยสำคัญต่อการบรรลุวิสัยทัศน์ขององค์กร ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดแหล่งข้อมูล ขั้นตอนที่ 5 ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรเป็นผู้กำหนดเป้าหมายของตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก ขั้นตอนที่ 6 การรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนที่ 7 การบันทึกข้อมูลและอนุมัติข้อมูล ขั้นตอนที่ 8 การวิเคราะห์ผล ขั้นตอนที่ 9 การรายงาน โดยคำตอบแบ่งเป็น 3 ระดับตามลักษณะการปฏิบัติกิจกรรม คือ ระดับดี ระดับปานกลาง ระดับน้อย (Best.1977) โดยระดับดี หมายถึง เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าข้อความในประโยคนั้น หน่วยงานมีการปฏิบัติเป็นประจำ 67-100% ระดับปานกลาง หมายถึง เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าข้อความในประโยคนั้นหน่วยงานมีการปฏิบัติปานกลาง 34-66% และ ระดับน้อย หมายถึง เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าข้อความในประโยคนั้น หน่วยงานมีการปฏิบัติน้อย 0-33%

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านประสิทธิผลการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการปฏิบัติงานสาธารณสุข ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม โดยให้สอดคล้องกับแนวทางการประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมี 4 มิติ ได้แก่ มิติด้านประสิทธิผลครอบคลุมตัวชี้วัด 38 ตัวชี้วัด มิติด้านคุณภาพบริการ ครอบคลุมตัวชี้วัด 7 ตัวชี้วัด มิติด้านประสิทธิภาพ ครอบคลุมตัวชี้วัด 3 ตัวชี้วัด มิติด้านการพัฒนาองค์กร ครอบคลุมตัวชี้วัด 6 ตัวชี้วัด ดังตัวอย่าง

ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	ผลงาน	การประเมินผล		
			ผ	มผ	มข
มิติด้านประสิทธิผล					
1 : ประชาชนในระบบหลักประกันสุขภาพ30 บาทได้รับการบริการตามเกณฑ์ชุดสิทธิประโยชน์	≥ร้อยละ 96	.....	.....	.....	.....
2 : ประชาชนที่ขึ้นทะเบียน UC มีอัตราการได้รับการบริการด้านการป้องกันและรักษาทางทันตกรรม	≥ร้อยละ 10	.....	.....	.....	.....
3: ประชาชนอายุมากกว่า 6 ปีขึ้นไปได้รับการถ่ายทอดความรู้	≥ร้อยละ 80	.....	.....	.....	.....
4: ประชาชนอายุมากกว่า 6 ปีขึ้นไปที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม	≥ร้อยละ 20	.....	.....	.....	.....

หมายเหตุ

เป้าหมาย หมายถึง ปริมาณงานที่กำหนดเป็นตัวชี้วัดเพื่อวัดประสิทธิผลของงาน
 ผลงาน หมายถึง ผลผลิตหรือผลลัพธ์ที่เกิดจากการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

การประเมินผล แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

มีผลงานเท่ากับหรือมากกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ได้ระดับคะแนน 3 หมายถึง ผ่าน
 มีผลงานน้อยกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ได้ระดับคะแนน 2 หมายถึง ไม่ผ่าน
 ไม่มีผลงาน/มีแผน/ไม่มีข้อมูล ได้ระดับคะแนน 1 หมายถึง มี
 แผนปฏิบัติการแต่ยังไม่ได้นำมาดำเนินงาน หรือไม่มีข้อมูลยืนยัน

คะแนนการประเมินของแต่ละตัวชี้วัด นำมารวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ยแต่ละมิติ ดังนี้

มิติที่ 1 ประสิทธิภาพ มี 38 ตัวชี้วัด คะแนนรวม = 114 คะแนน

จากนั้นนำมาจัดระดับคุณภาพคะแนนเฉลี่ยเป็น 3 ระดับ คือ (Best, 1977)

ระดับคุณภาพ น้อย	มีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง	0.00 - 1.67
ระดับคุณภาพ ปานกลาง	มีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.68 - 2.34
ระดับคุณภาพ ดี	มีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง	2.35 - 3.00

มิตินี้ 2 ด้านคุณภาพบริการ มี 7 ตัวชี้วัด มีคะแนนรวม = 21 คะแนน

จากนั้นนำมาจัดระดับคุณภาพคะแนนเฉลี่ยเป็น 3 ระดับ คือ (Best, 1977)

ระดับคุณภาพ น้อย	มีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง	0.00 - 1.67
ระดับคุณภาพ ปานกลาง	มีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.68 - 2.34
ระดับคุณภาพ ดี	มีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง	2.35 - 3.00

มิตินี้ 3 ด้านประสิทธิภาพ มี 3 ตัวชี้วัด มีคะแนน = 9 คะแนน

จากนั้นนำมาจัดระดับคุณภาพคะแนนเฉลี่ยเป็น 3 ระดับ คือ (Best, 1977)

ระดับคุณภาพ น้อย	มีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง	0.00 - 1.67
ระดับคุณภาพ ปานกลาง	มีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.68 - 2.34
ระดับคุณภาพ ดี	มีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง	2.35 - 3.00

มิตินี้ 4 ด้านการพัฒนางองค์กร มี 6 ตัวชี้วัด มีคะแนนรวม = 18 คะแนน

จากนั้นนำมาจัดระดับคุณภาพคะแนนเฉลี่ยเป็น 3 ระดับ คือ (Best, 1977)

ระดับคุณภาพ น้อย	มีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง	0.00 - 1.67
ระดับคุณภาพ ปานกลาง	มีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.68 - 2.34
ระดับคุณภาพ ดี	มีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง	2.35 - 3.00

หลังจากนั้นจัดระดับประสิทธิผลของการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของสาธารณสุข

อำเภอ จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารและปฏิบัติงานสาธารณสุข ในแต่ละมิติ ประกอบด้วย มิติด้านประสิทธิผล ครอบคลุมการปฏิบัติงานหลักประกันสุขภาพ งานทันตกรรม งานออกกำลังกาย งานภาคีเครือข่ายสุขภาพ งานพัฒนาชมรม อสม. งานชมรมผู้สูงอายุ งานเมืองไทยแข็งแรง งานอุบัติเหตุ งานอาหารปลอดภัย งานอนามัยสิ่งแวดล้อมและยาเสพติด มิติด้านคุณภาพบริการ ครอบคลุมการปฏิบัติงาน พัฒนามาตรฐานสถานบริการ งานแพทย์ทางเลือก มิติด้านประสิทธิภาพ ครอบคลุมการปฏิบัติงาน การประหยัดพลังงาน และงบประมาณ มิติด้านการพัฒนางองค์กร ครอบคลุมการปฏิบัติงาน การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดทำแผน การลดขั้นตอนการดำเนินงาน การพัฒนาตามมาตรฐาน PMQA โดยการให้ตอบแบบเสรี

3.3.3 การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1) การทดสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้น ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ (Specialist) ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้

เสนอแต่งตั้งเป็นผู้เชี่ยวชาญแบบสอบถาม โดยผ่านการอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย ประกอบด้วย นักวิชาการสาธารณสุข ระดับ 9 (ผู้เชี่ยวชาญด้านส่งเสริมพัฒนา) จำนวน 1 ท่าน นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ระดับ 8 จำนวน 1 ท่าน และ นักวิชาการสุศึกษา ระดับ 7 จำนวน 1 ท่าน หลังจากนั้น ได้นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้ว ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และ ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงให้สมบูรณ์อีกครั้งหนึ่ง

2) การทดสอบหาความเที่ยง (Reliability) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ที่จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อหาความเที่ยง (Reliability) และความคงที่ภายใน โดยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยใช้ โปรแกรม SPSS/PC ผลการทดสอบหาความเที่ยง (Reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.82 ซึ่งเป็นค่าที่เชื่อถือได้ เมื่อผ่านการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการทดลองใช้เรียบร้อยแล้ว นำแบบสอบถามปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งหนึ่ง พร้อมปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการดังนี้

3.4.1 ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย ในการจัดทำหนังสือราชการ ประสานงานไปยังสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา เพื่อขอความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูล

3.4.2 ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยพร้อมแบบสอบถาม เข้าพบนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา เพื่อประสานและขอความอนุเคราะห์ลงนามในหนังสือถึงสาธารณสุขอำเภอ/กิ่งอำเภอ จำนวน 32 อำเภอ เพื่อขอความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล

3.4.3 ผู้วิจัยกระจายและรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยขอความร่วมมือสาธารณสุขอำเภอ/กิ่งอำเภอ นัดประชุมชี้แจงรายละเอียดแบบสอบถาม (20 กรกฎาคม 2549) เพื่อชี้แจงให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติที่สำนักงานสาธารณสุขอำเภอทราบ พร้อมกระจายแบบสอบถามให้ตามจำนวนการสุ่มตัวอย่าง จำนวน 124 คน เพื่อให้ครบตามจำนวนตัวอย่างที่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อไป และขอความร่วมมือจากสาธารณสุขอำเภอ/กิ่งอำเภอ รวบรวมแบบสอบถามส่งกลับในวันประชุมประจำเดือน กรกฎาคม 2549

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS/PC ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคล กระบวนการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา จำนวน ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และ ค่าสูงสุด ต่ำสุด
2. การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวแปรต้น โดยใช้สถิติ t-test สำหรับตัวที่มี 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน เช่น เพศ ใช้สถิติ F-test (One way- ANOVA) สำหรับตัวแปรที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป
3. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล กระบวนการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ และ ประสิทธิภาพของการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (RBM) วิเคราะห์โดยใช้สถิติ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ทำ Dummy ในกลุ่มตัวแปรที่เป็น Nominal scale คือ หลักสูตรการอบรม โดยให้ผู้บริหารระดับกลางเป็น 1 การอบรมหลักสูตรอื่นเป็น 0
4. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (RBM) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)
5. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารและปฏิบัติงานสาธารณสุข วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

3.6 การนำเสนอข้อมูล

ใช้วิธีนำเสนอแบบตารางและการบรรยาย